

Prva šola.

(Slike iz otroškega življenja.)

(Konec.)

XIII.

Ptiči.

opet je vzpomlad tu s svojim cvetjem in petjem. Mihec leta po logih in livadah, trga pisane cvetice, veže jih v šopke ter posluša ptičje petje. Zdaj so teleta še v hlevu in Mihec je še prost, — porabiti mora dobro to svojo prostost.

Nekega dne gresta s Tinčkom iskat ptičjih gnezd po gozdu. Kar zagleda Mihec, da je ravnokar švignila ptica v duplo na visokej bukvi. Tam je izvestno kako gnezdo, misli si Mihec in kakor veverica spleza gori.

„Vže jih imam, vže jih imam!“ kliče Mihec Tinčku, „mladi dleski so! — Jaz jih bodem kar pobral in domov nesel!“

„Meni so pa oče rekli, da moram ptiče pri miru pustiti,“ oglasi se Tinček od spodaj.

„Lej ga no, saj oče ne bodo nič vedeli od tega! Jaz jim naredim doma gnezdice še mnogo lepše, nego li je to tukaj in skrbel bodem tudi bolje zanje, nego skrbi stara ptica. Ne bodem jih pustil tako stradati, da bi tako zevali, kakor zdaj,“ pravi Mihec.

Mihec sname klobuk iz glave, stegne roko v duplo in nosi mladičke prav rahlo vèn ter jih devlje v klobuk. Bilo jih je pet. Potem pa zopet previdno spleza z drevesa, držeč v jednej roki klobuk z mladiči. Žalostno cvrčé mladički, kakor bi slutili, da jim preti nesreča — ali Mihec jih ne sliši. Na tleh je.

Predno jih nese domóv, pregledata s Tinčkom vsakega mladiča posebej ter jih jemljeta v roke.

„V senó jih bom nesel in jim prav mehko postlal. Kadar se bodo imeli speljati, pa jih zaprem v kletko,“ tako modruje Mihec.

Stisne klobuček pod pázduho ter prav oprezno stopa proti domu, da bi po poti kakega mladiča ne stresel. Kakor sklenil, tako storil. V senu jim naredi gnezdice ter jih rahlo položi vanje. Tukaj jih izvestno ne bode nihče zapazil. Potem gre v hišo, zagrabi v omari perišče prosá, nese mladičkom ter jim vsuje v gnezdo.

„Nate, ptički, večerjico, jutri vam prinesem pa zopet kaj!“ reče Mihec potihoma. Domá je videl, da so dajali piščetom proso zobati, zato je tudi on ptičkom prinesel prosá.

Drugo jutro gre gledat v seno, kakor hitro se je zdanilo, da bi videl, kako se godi ptičkom. Ali o strah in gróza! Dva mladička ležita mrtva. „Ubožčka! Kaj vas je umorilo? Ali sta imela premalo jesti? Ali vas je zeblo?“

Mihec gre zopet po jedno perišče prosá ter ga vsuje v gnezdo.

„Lačni ste, lačni! Nate jesti!“ pravi Mihec ptičkom. Ali ti ga ne poslušajo. Vzame jednega v roko. Nič več ni tako živ, kakor včeraj, trese se po vsem telesci, očesca ima zaprta, in kadar jih odpré, oj kako so motna, mrtva . . . Samo kljunček, ta se še odpira. Mihec se spomné, da morda ptički ne znajo sami jesti, vsuje jednemu za drugim prosa v grlo, potem pa jih pusti ter gre k Tinčku.

Ko opóludne Mihec domóv pride, vže ga pričaka oče na hišnem pragu.

„Mihee, ali si bil ti tako hudoben,“ reče mu, „da si vzel mlade ptičice iz gnezda ter jih del v seno, kjer so od gladi in mraza poginili.“

„Saj so še trije živi,“ pravi Mihec boječe se.

„Ni res!“ odgovori oče, „ravno zdaj sem bil tam, ko sem pokladal teletom! Videl sem, da je seno vse shojeno in potlačeno okolo višjega kupčka. Grem pogledat in vidim, da je v senu pet mrtvih ptičkov!“

Debele solze se uderó Mihecu po licu. Smilijo se mu uboge ptičice.

„Saj sem jim dal jesti prosá,“ pravi Mihec počasi.

„Ti si teliček neumen! Ali misliš, da ti bodo tako majhne ptičice zobale prosó? Ali ne veš, da jim starka v gnezdo nosi črvičkov in jim jih sama devlje v kljunček. Takó majhne ptičice še ne znajo same jesti, kakor tudi ti nisi znal, ko si bil še takó majhen! Kaj si pa vender mislil storiti s ptički?“ vpraša oče Miheca.

„Vzrediti sem jih hotel in potlej v kletko zapreti, kadar bi bili vzrasli,“ pravi Mihec.

„To je lepó, da mi odkritosrčno poveš,“ reče oče. Tega ne smeš nikoli več storiti! Bog je ptičke ustvaril, da nas razveseljujejo s svojim ljubkim petjem, a ne za to, da bi jih mi mučili in zapirali. Mladih se pa še dotakniti ne smeš in tudi ne sôpsti vanje, če še katerikrat kje kako gnezdo najdeš, ker se potem skujajo. Stara jim noče nič več prinesiti živeža in od gladi morajo poginiti! Ali boš še kdaj kaj takega storil?“

„Ne bom nè!“ odgovori Mihec jokaje.

„Bog váruj, da bi še kdaj! Premisli, kakšno žalost si napravil starki, ko si jej pobral mladiče iz gnezda! In mladiče si umoril. Tebi bi se tudi dobro ne zdelo, če bi te kdo ukradel in zaprl v kak hram in ti dajal jesti surovega boba. Vidiš, kakor ti ne moreš jesti surovega boba, tako mladički ne morejo jesti prosá! In v gnezdu jih je grela starka. Tukaj pa jim je tudi mráz pripomogel k smrti!“

Ko oče tako podučuje Miheca, primijavka okolo hiše star, bel maček in ima nekaj v gobci.

„Poglej Mihee! maček vže nese jedno tvojih ptičic!“

Mihec pogleda in res vidi, da ima maček jednega mladička mej zobmi.

Še mileje je zajokal in še huje se je kesal Mihec, da je bil vzel mladičke iz gnezda. Zdaj pride hlapec in reče zagledávši Miheca: „Mihee, tvoje ptičke sem vže dal mačku! Vsi so bili mrtvi!“

„Vidiš,“ reče oče na to, „če bi bil ti ptičke pustil v gnezdu, bili bi vzrastli in lepo prepevali po gozdu, a zdaj jih je maček snedel. Kaj bi ti rekel, če bi prišel zdaj-le volk po tebe?“

Mihec je spoznal, kako napačno je storil in je še jedenkrat obljubil očetu, da ne bode nikdar več jemal mladih ptičic iz gnezda.

In Mihec je bil mož beseda.

XIV.

Slepi Jurij.

Mati je Mihea vedno učila, da mora biti usmiljenega srea do ljudi in živali. Kadar koli je prišel kak berač, vselej je mati Miheu ukazala, če je bil le doma, naj mu nese kak dar božji. Da je Mihec res imel usmiljeno srce, kaže naslednji prigodek.

Slepi Jurij je hodil od hiše do hiše in povsod je ostal po kakih štirinajst dni. Drobil je grmovje in smrečje za steljo, če je bil prav slep, ali pa je kaj prenašal ali kopal. Za vse se je dal porabiti. Tako je hodil vse leto po vsej občini od hiše do hiše, da se je preživel.

Nekega dne pride tudi k Gorjanovim in ostane pri njih precej časa. Miheu se slepi mož zeló smili in če le utegne, gre k njemu ter se z njim razgovarja. Jurij pa tudi Miheu ne pravi drugače, nego „moj Mihec,“ tako rad ga je imel.

Prišel je čas, ko je Jurij vzel pri Gorjanovih slovo in šel naprej. Namenil se je k Jernaču, kamor je dobre pol ure hodá. Slepi Jurij je sicer znal sam vsa pota s pomočjo svoje palice, a vender se mu Mihec takój ponudi, da ga popelje k Jernaču. Lehko si mislite, kako je bil Jurij vesel. Mej potjo pripoveduje našemu Miheu povesti iz starih časov, o Francozih, o lakoti, o divjih zveréh, in Mihec si vse to dobro zapomni.

Le prehitro prideta do cilja. Jurij posegne v žep in ponudi Miheu desetico.

„Ná, Mihec, ker si tako brdák in si me tako lepo vodil! Kupi si kaj lepega,“ reče Jurij.

„O le samí imejte,“ reče Mihec, saj ste bolj potrebni kot jaz, ki dobro vidim. Si boste pa tobaka za tisto kupili.“

„Bog ti povrni Mihec, ker si tako dobrega sreá,“ pravi Jurij. „Bom pa molil za te!“

Miheu je bilo tako dobro pri srei, da vže dolgo ne takó.

Ko pride domóv, vpraša ga mati takój, če mu je Jurij kaj ponujal. Ko Mihec pové, da ni hotel vzeti, reče mati: „Od takega siromaka ne smeš nikoli ničesar vzeti, če hočeš, da ti bode Bog dal svoj blagoslov.“

Mihec je nocoj tako sladko spal, da še nikoli ne takó.

XV.

V šolo.

Oče je sklenil Mihea dati v šolo. Zvršil je ravno osmo leto svoje dóbe. Mihec se je neizrečeno veselil tistega časa, ko ga oče popelje v šolo. Koliko lepega se bode naučil, koliko lepega videl!

Ko prideta s Tinčkom skupaj, kliče Mihec vže iz daleč: „Tinček, jaz pa pojdem v jeseni v šolo.“

„Saj bi jaz tudi šel, pa ima oče še premalo denarjev,“ pravi Tinček žalostno.

„Le čakaj, Tinček,“ pravi Mihec, „te bom vže jaz vsega naučil, kar mi bodo v šoli povedali.“

Vzela sta drug od drugega slovo.

Solzé je točil tisto jutro Mihec, ko je bilo treba iti v šolo. Mati mu je dala vse polno naukov.

„Moli rad, na Boga nikoli ne pozabi, pa slabe družbe se varuj!“ zakliče mu še jedenkrat, ko gre vže skozi duri. V veži se še jedenkrat poslovi od vse družine, od Aničke in vseh drugih in hajdi na pot. Dolg je ta pot, predolg za našega Mihca. Dobrih osem ur sta hodila z očetom.

Kako ste srečni, otroci ljubi, ki imate tako blizu v šolo! Zato pa morate tudi pridni biti in delati veselje svojim starišem in učiteljem.

Tudi oče je zapustil Mihca, ko ga je vpisal v šolo in mu dobil primerno stanovanje. Mihec je bil sam v tujem kraju mej tujimi ljudmi. Ni se dal utolažiti.

Kadar je pogledal proti onemu kraju, kamor je oče odšel, oblile so ga solzé.

Ali kmalu je spoznal, da ne more drugače biti. Šola se začnè. Mihec se je začel učiti pisati, brati in drugih lepih stvari, in vse je najbolje razumel. Bil je najpametnejši mej svojimi součenci in nikoli se ni hotel igrati z drugimi otroci.

Kadar se je naučil in spisal nalogo, pa je bral na glas svoje gospodinji na kako lepo knjigo. Najraje je bral življenje svetnikov in zgodbe svetega pisma.

Drugi otroci so se smijali Mihecu in so mu rekli le „modri Mihec.“ A na koncu leta se je pokazalo, da je bil Mihec res najmodrejši med njimi. Dobil je najboljše spričalo.

Ko je Mihec prišel domóv na počitnice, zdelo se je materi, da se je ves izpremenil. Takó je bil priden in postrežljiv, da mu še ukazati ni bilo treba, vse je kar sam od sebe storil. Hotel je vse delo prevzeti svoje mater.

Kadar je pa prišel z drugimi otroci skupaj v nedeljo, ko je šel od sv. maše, učil jih je mnogo lepih stvari. Če je kateri izmed njih kaj grdega rekel ali izgovoril kako kletvico, precej ga je Mihec opomnil, da je kleti greh, in da ga Bog sliši. Vsi otroci, pa tudi odrasčeni ljudje so Mihca zavoljo njegovega lepega vedenja ljubili in dolg čas jim je bilo po njem, ko je odšel zopet v šolo.

* * *

Mihec je hodil še tri leta v šolo, potem pa je ostal doma, ker niso imeli nobenega drugega dečka. Bil je vedno najboljši v šoli ter se je vedel najlepše.

Mihec je bil zdaj najučenejši v vsej fari razven gospoda župnika. Kmalu so mu ljudje začeli nositi pisma prebirat, ter ga hodili vprašat za to in óno stvar. Mihec je vsacemu dobro svetoval. Celó v kmetijskih stvareh je bil takó prebrisan, da se je zdaj Gorjanova kmetija od vseh drugih odlikovala, odkar je bil Mihec domá. Tudi drugi so začeli kmalu Gorjana posnemati in tako je bil Mihec prava dobrota za vso vas. Mihec ob nedeljah ni pohajkoval po krčmah, ko je postal „fant,“ ampak prebiral je koristne knjige, katerih je imel mnogo ter jih posojeval tudi svojim sovaščanom.

Zdaj je Gorjanov Mihec vže cel mož in oče mu bode kmalu izročil gospodarstvo. A jaz k temu še to pristavljam, da bodo potem izvestno Mihca volili za župana. Če on ni za tó, kdo pa naj bode?

„Prva šola“ in pa gospodje učitelji so naredili, da je Mihec tak mož.

A. D.

